

AZ EMBER KRISZTUS-MIHÁLY ÉLMÉNYE¹

Aki szellemisége részévé teszi Mihály lényének és tetteinek alaposan tapasztalt belső szemléletét, az meg fogja érteni, hogy mi a helyes hozzáállás egy olyan világhoz, ami nem isteni lény vagy megnyilvánulás², hanem istenek *műve*, műalkotása. Ha megismerően tekintünk erre a világra, akkor formákat, alakokat látunk magunk előtt, amelyek mindenhol hangosan szólnak az isteniről; amelyekben azonban az illúzióktól mentes tekintet nem talál önállóan élő isteni létet. És figyelmünk nem szorítkozhat csak a megismerésre. Az embert körülvevő világ konfigurációja a megismerésben nyilvánul meg a legvilágosabban. A hétköznapi élethez azonban fontosabb az érzés, az akarat, a munka egy olyan világban, amit megjelenésében nagyon is isteninek érzékelhetünk, de amiben nem lehet tapasztalni, hogy *isteni élet járná át*. Ha igazi erkölcsi életet akarunk vinni ebbe a világba, akkor szükség van azokra az etikai impulzusokra, amiket *A filozófia szabadsága* c. könyvemben írtam le.

Az igazán érző embernek ebben a *műalkotás-világban* Mihály lénye és tetteinek jelenlegi világa világít. Mihály nem jelenik meg a fizikai világban. Működését azonban olyan tartományban fejtí ki, ami közvetlenül határos a világfejlődés jelenlegi fázisának fizikai világával. Ezért lehetetlen, hogy azok a benyomások, amiket az emberek Mihály lényéről szereznek, a természet fantasztikus szemléletéhez vezessenek, vagy ahhoz, hogy az emberek úgy akarják berendezni erkölcsi-gyakorlati életüket ebben a világban, amit az istenek alkottak, de amiben nem laknak, mintha lehetnének benne olyan impulzusok, amiket ne az embernek kellene etikai-szellemi értelemben viselnie. Az embernek, ha akár gondolatban, akár akarásban Mihályhoz akar jutni, mindig át kell helyeznie magát a szellemiségbe.

Ha ezt megteszi, a következőképpen fog élni szellemében. Tudomásul fogja venni a megismerést és az életet, ahogy azt a XV. század után tudomásul kell venni. – Azonban tartani fogja magát a Mihály-kinyilatkoztatáshoz; engedi, hogy ez a kinyilatkoztatás beragyogja azokat a gondolatait, amelyeket a természet felől kap; szívében fogja hordozni ezt a kinyilatkoztatást, mint melegséget, mikor az isteni műalkotás-világnak megfelelően kell élnie. – Akkor *nemcsak* a jelenlegi világról lesznek megfigyelései és élményei, hanem azt is meg fogja látni, amit Mihály közvetít, egy *elmúlt* világállapotot, amit Mihály lényén és tettein keresztül a jelenbe hoz.

Ha nem így lenne: ha Mihály úgy működne, hogy tetteit behozná abba a világba, amit ma az embernek fizikai világgként kell megismernie és átélnie, akkor a jelenkor embere olyasvalamit tapasztalna a világban, ami valójában *nincs*, csak *volt*. Ha ez megtörténik, akkor illuzórikusan fogjuk fel a világot, ami az ember lelkét a *neki megfelelő* valóságtól egy másikhoz vezeti, mégpedig a luciferi valóságához.

Mihály a helyes szellemi világfejlődésnek megfelelően juttatja érvényre a múltat a jelenlegi emberi életben, nincs benne semmi luciferi. Fontos, hogy megfelelő képzelet legyen az emberi léleknek arról, hogyan kerül el Mihály küldetése mindent, ami luciferi.

¹ R. Steiner: *Anthroposophische Leitsätze*, GA 26, 101-106. old. Böszörményi László fordítása.

² Utalás korábbi fejlődéstörténeti korokra, amikor az ember közvetlenül tapasztalta az isteni lényeket, ill. később, megnyilvánulásait.

Mihály fogja megadni a helyes irányt abban a világban, ami az embert megismerése és cselekvése számára körülveszi. Krisztushoz a belsőkben kell megtalálnunk az utat.

Teljesen érthető, hogy abban a korban, amiben a természet megismerése olyan alakot öltött, amilyenné az utolsó öt évszázad formálta, az érékfölötti világ megismerése is olyanná lett, ahogy a mai emberiség átéli.

A természetet úgy kell megismerni és átélni, hogy nem laknak benne az istenek („istenmentes”). Egy ilyen világhoz való viszonyában az ember többé nem éli át önmagát. Amennyiben az ember érékfölötti lény, a kornak megfelelő helyzete a természethez *semmit* sem árul el saját lényéről. Még ha nem is ezt a helyzetet tartja szem előtt, erkölcsileg akkor sem tud ember létének megfelelően élni.

Ez aztán sokakat arra indít, hogy semmit se engedjenek be ebből a megismerési- és élet-módból abba, ami az ember érékfelettségére, és egyáltalán az érékfeletti világra vonatkozik. Elválasztják ezt a területet attól, amit az emberi megismerés el tud érni. Szembe állítják a megismerhetővel a tudományon kívül és fölötté álló hitbéli kinyilatkoztatás területét.

De ezzel szemben áll Krisztus tisztán szellemi tevékenysége. Krisztus a golgotai misztérium óta elérhető az emberi lélek számára. És Krisztushoz való kapcsolatának nem kell bizonytalan, homályos, misztikus érzésnek maradnia; teljesen konkrétá, mélyen emberivé és világosan átélhetővé válhat.

Akkor aztán a Krisztussal való együttélésebből beleáramlik az emberi lélekbe, amit saját érékfölötti lényéről tudnia kell. Akkor úgy kell befogadnia a hitbéli kinyilatkoztatást, mint ami folyamatosan beleáramlik az élő Krisztus-tapasztalásba. Akkor tudjuk áthatni az életet kereszténységgel, ha Krisztusban azt a lényt éljük át, aki saját érékfelettsége szemléletét adja az emberi léleknek.

Így állhatnak majd egymás mellett a Mihály-élmény és a Krisztus-élmény. Mihály segítségével az ember a külső természettel szemben fogja megtalálni a megfelelő módot az érékfelettihez. A természet szemlélete hamisítás nélkül találja majd meg a helyét a világ, és az emberi lény világlény mivoltának szellemi szemlélete mellett.

Krisztushoz való helyes viszonya segítségével az ember a lélek Krisztussal való élő kommunikációjában tapasztalhatja majd meg, amit különben csak a hagyományos hitbéli kinyilatkoztatás adhatna meg neki. A lelki átélés belső világát úgy fogja átélni, mint amit átvilágít a szellem, ahogy a természet külső világát a szellem tartja.

Ha az ember a Krisztus-lénnyel való együttélés nélkül akarná felfedezni saját érékfölötti lényét, akkor az kivezetné saját valóságából, és helyette az ahrimáni valósághoz juttatná. Krisztus a kozmosznak megfelelően hordja magában az emberiség jövő-impulzusait. Aki összekapcsolódik vele, a kozmosznak megfelelően fogadja be saját jövőjének impulzusait. Azok a lények, akik már a jelenben olyan alakzatokat mutatnak fel, amelyek az ember számára csak a jövőben indokoltak, az ahrimáni tartományhoz tartoznak. Aki megfelelő módon összekapcsolódik Krisztussal, egyszersmind az ahrimáni hatásoktól is megóvjá magát.

Akik szigorúan követelik az emberi megismerés befolyásának távoltartását a hitbéli megnyilatkozásoktól, azokat az a nem tudatos félelem hajtja, hogy az ember ilyen utakon ahrimáni hatások alá kerülhetne. Ezt meg kell érteni. De azt *is* meg kell érteni, hogy Krisztus

dicsőségére és igazi elismerésére szolgál, ha Krisztus átélését a szellemiség kegyelemteljes beáramlásának tekintjük az emberi lélekbe.

A jövőben így egymás mellett állhat a Mihály-élmény és a Krisztus-élmény; így találja majd meg az ember szabadságának helyes útját a gondolkodást és az életet átható illúziók luciferi eltévelyedései, és a jövő alakjainak ahrimáni csábításai között, mely utóbbiak csak gőgjét elégitik ki, de a jelenben még nem lehetnek az *övéi*.

A Luciferi illúzióknak engedni azt jelenti, hogy nem akarunk teljesen emberré válni, nem akarunk eljutni a szabadság korába, hanem meg akarunk állni egy korai fejlődési szinten – az isten-ember szintjén. Az Ahrimáni csábításoknak engedni azt jelenti, hogy nem akarjuk kivárni, amíg eljön egy bizonyos emberi fokozat megfelelő kozmikus pillanata, hanem előre akarjuk hozni.

A jövőben Mihály-Krisztus áll majd útmutató szóként az út elején, amin az ember a luciferi és ahrimáni hatalmak között a kozmosznak megfelelően juthat el világ-céljához.

Goetheanum, 1924. november 2.

További irányelvek az Antropozófiai Társaság számára, a Goetheanum kiadásában. (Az ember Mihály- és Krisztus-élményére vonatkozóan, az előző megfontolások nyomában.)

115. Az ember úgy járja útját a kozmoszban, hogy az előző világra való visszatekintését meghamisíthatják a luciferi impulzusok, a jövőre irányuló megfontolásait pedig az ahrimáni csábítások.

116. A luciferi hamisításokkal szemben akkor találja meg az ember a helyes hozzáállást, ha a megismerésre és az életre vonatkozó szemléletét áthatja Mihály lényé és küldetése.

117. Ezzel azonban az ahrimáni csábításoktól is megóvjá magát az ember, mert a Mihály által ihletett szellemi út a külső természethez, az ahrimánival szemben is a helyes hozzáálláshoz vezet, mert így Krisztus helyes átélését is megtalálja az ember.